

Н.С. Брохун, к.е.н., доц.

М.М. Бонь, магістрант

Закарпатський державний університет

ПОНЯТТЯ ЛОГІСТИКИ ЯК ІНСТРУМЕНТА УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Розглянуто підходи до тлумачення понять «логістика» та «логістичне управління». Наведено основні положення логістичного управління та досліджено вплив і місце логістики в системі управління підприємством.

Ключові слова: логістика, логістична система, логістичне управління, система управління.

Постановка проблеми. У зв'язку зі зміною процесів зовнішнього середовища функціонування підприємств необхідним стає застосування та впровадження новітніх методів у їх управлінні. При цьому, недостатньо, щоб ефективними були окремі управлінські рішення, необхідно прагнути до ефективності ведення господарської діяльності в цілому. Це потребує поглибленого вивчення сучасних методів управління, зокрема, логістики, яка базується на традиційних підходах і є рушійним елементом управління виробництвом і процесами обігу ресурсів.

Незважаючи на значні успіхи, досягнуті у сфері логістики, погляди вчених щодо тлумачення даного поняття досить різняться, що й визначає актуальність даного дослідження.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідженням теоретичних та практичних аспектів логістики займаються такі вчені та науковці України: Л.В. Балабанова, Г.І. Брітченко, М.Ю. Григорак, М.С. Дороніна, А.Г. Кальченко, В.Л. Пілюшенко, О.М. Тридід, Н.І. Чухрай, О.О. Шубін, Л.В. Фролова та ін.

Серед зарубіжних вчених питанням логістики присвятили свої праці: П.Друкер, Дж.Ландлеу, Г.Пфоль, К.Кльозе, Л.Б. Міротіна, Б.А. Анікіна, Д.Дж. Бауерсокс, Д.Дж. Клосс, А.Г. Белоусов, Д.В. Стаханов, А.М. Гаджинський, М.П. Гордон та ін.

Беручи до уваги попередні дослідження, потребують уточнення визначення сутності логістичного управління та принципи і передумови його розвитку.

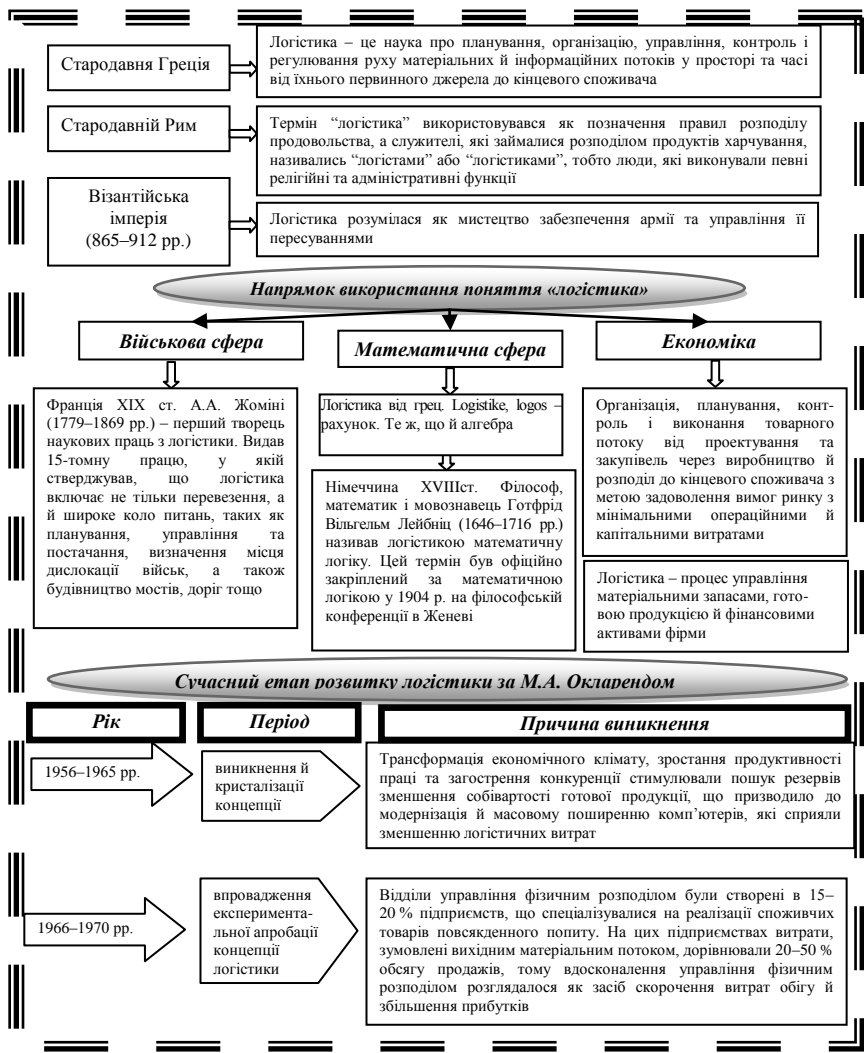
Мета статті: дослідити підходи до трактування поняття «логістика», що сприятиме його конкретизації в економічній

літературі. З'ясувати переваги впровадження логістики в систему управління підприємства з метою удосконалення ведення бухгалтерського обліку та аналізу його ресурсів.

Викладення основного матеріалу дослідження. Інтерес до логістики зумовлений актуалізацією проблеми виживання та підвищення конкурентоспроможності в умовах ринку покупця, оскільки логістичний підхід є важливою складовою у забезпеченні адаптивності мікроекономічних систем. А зростання її ролі в забезпеченні конкурентоспроможності підприємств зумовило необхідність перегляду визначення цього терміна.

Як наука, що існує вже понад півстоліття та виникла в результаті інтеграції менеджменту та маркетингу, логістика й досі викликає посилену увагу з боку науковців, що знайшло відображення в різних аспектах застосування поняття «логістика» [4, С. 161]:

- по-перше, логістика є частиною загальної теорії управління;
- по-друге, особливістю логістики є її здатність не тільки керувати потоковими процесами, а й забезпечувати організацію раціонального управління ними з метою виявлення прихованих резервів управління, головним чином, у вигляді додаткових доходів і прибутку підприємства та інших ринкових структур;
- по-третє, особливістю логістики є її призначення для реорганізації форм і методів управління потоковими процесами з метою виявлення та використання додаткових резервів за рахунок продуктивних факторів і джерел.

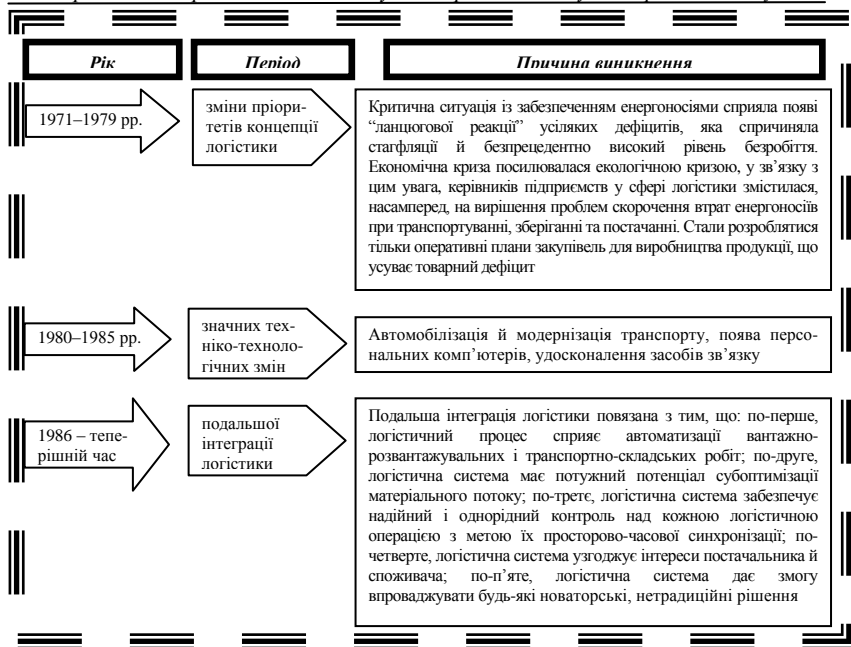

Рис. 1. Еволюція поняття «логістика» [5]

Походження терміна «логістика» та його значення не мають однозначного трактування у вітчизняній і зарубіжній літературі. Аналіз літературних джерел засвідчує щонайменше три основні напрями його використання: математика, військова справа, економіка. Більшість дослідників сходиться на тому, що слово походить зі Стародавньої Греції, де логістика (від грец. *Logistike*) – «рахункове мистецтво» або «мислення, розрахунок, доцільність». Еволюцію поняття «логістика» наведено на рисунку 1.

Аналізуючи рисунок 1, можна стверджувати, що трактування поняття «логістика» не має єдиного підходу, що обумовлено такими причинами:

- історично невеликим часовим періодом застосування логістики у сфері економіки;
- наявністю значної кількості функціональних і ресурсних напрямів у логістиці;
- міждисциплінарним характером логістики та поєднанням у ній економічних й інженерно-технічних дисциплін;

- використання у професійній мові логістики великої кількості термінів з різних галузей знань;
- нечітким розумінням і перекладом термінів логістики в різних країнах;
- існуванням у світі різних національних шкіл і течій в логістиці, наприклад, американської, японської, європейської.

Як зазначає І.М. Карп, «...логістика промислових підприємств набула широкого розвитку в країнах з ринковою економікою. Сьогодні вона є одним із дієвих та ефективних інструментів підвищення конкурентоспроможності підприємств, оскільки дозволяє оптимізувати матеріальні, фінансові та інформаційні потоки, витрати на їх забезпечення» [10, С. 113].

Адже, за оцінками фахівців, застосування логістики призводить до скорочення витрат щодо зберігання та обслуговування запасів на 50–95 %, термінів доставки запасів – на 25–45 %, загальної тривалості виконання замовлень – на 50–70 %. Дослідження показують, що прибуток підприємства за таких умов зросте приблизно на 11 %, рентабельність – на 15 %.

Витрати на логістику в світі складають у середньому 12 % вартості валового світового продукту, у т. ч. Сінгапурі – 14 %, ФРН – 13 %, Республіці Корея – 12,3 %, Японії – 11,5 %, США – 10,5 %. Підраховано, що кожного року розміри ринку логістичних послуг у світі зростають на 4–5 %. За дослідженнями, що проводились британськими науковцями, у вартості товару (послуги), що уже знаходиться в споживача, близько 70 % вартості складають витрати, пов'язані з логістикою. Підприємства зарубіжних країн використовують у своїй діяльності поелементну логістику, організовують внутрішньовиробничі процеси за логістичними принципами. Під час обстеження підприємств різних галузей ФРН, Нідерландів, Великобританії, Франції, Бельгії, Іспанії нерегулярне добове логістичне планування застосовують 57 % компаній, використання елементів логістики на семиденний термін з метою зниження витрат виробництва застосовують 20 % досліджуваних компаній, впровадження інтегрованої системи, що пов'язана із поставкою сировини, матеріалів, доставкою готової продукції до споживача – 23 % компаній. На підприємствах, де почали використовувати логістичні технології, продуктивність праці робітників зросла на 9,9 %.

Вихолячи з аналізу світової практики, важливим, на нашу думку, є запропонований А.Бутовим поділ чинників підвищення ефективності системи управління логістикою (табл. 1).

Таблиця 1

Основні чинники та джерела підвищення ефективності системи управління діяльністю підприємства за рахунок застосування логістики [4, С. 165]

Вплив логістики на основні параметри управління поточними процесами	Фактори ефективності за рахунок покращення основних параметрів управління	Джерела ефективності за рахунок виявлення й використання резервів управління за допомогою логістики	Реалізація основних цілей логістики на об'єктах управління, що впливає на кінцеві результати діяльності
1	2	3	4
<p>1. Досягнення раціональної структури організації управління.</p> <p>2. Підвищення працездатності системи управління:</p> <ul style="list-style-type: none"> - покращується соціально-економічна постановка завдань; - покращується виконавча дисципліна; - підвищується професійний рівень працівників; 	<p>1. Поліпшується процес формування мети й постачання стратегічних і тактичних завдань.</p> <p>2. Знижується ступінь відхилення фактичних виконавчих рішень від запрограмованих відповідно до нормативної моделі управління.</p> <p>3. Зменшується роль неформальної структури управління.</p>		<p>1. Покращення якості обслуговування за рахунок:</p> <ul style="list-style-type: none"> - зменшення дефіциту, що виникає при порушенні договірних умов поставок продукції; - зменшення запасів надлишкової продукції та витрат на її утримання й ліквідацію. <p>2. Зменшення сукупних витрат і втрат на формування, рух та перетворення матеріальних, грошових та інформаційних потоків за рахунок:</p>
1	2	3	4

Закінчення табл. 1

- покращується науково-методичне, технічне і інформаційно технологічне забезпечення	4. Підвищується повнота і точність вирішення завдань в їх будь-якій постановці	1. Наближення нормативної структури організації управління до еталонної. 2. Наближення реальної системи управління до нормативної. 3. Наближення результатів вирішення інформаційних та оптимізаційних завдань до оптимального варіанта	- реалізації раціональної схеми руху матеріальних, грошових та інформаційних потоків; - оптимізації запасів за всіма каналами обороту продукції; - комбінування використання різних видів транспортних засобів; - встановлення оптимального співвідношення між замовною, транзитною та складською формами поставок
			- правильного розміщення складів; використання прогресивних форм складської обробки вантажів; - зниження втрат матеріальних ресурсів при доставці та зберіганні; - зменшення витрат на управління

А.М. Гаджинський зазначає, що досягнення економічного ефекту від впровадження логістики відбувається за рахунок:

- зниження рівня запасів під час руху матеріального потоку;
- скорочення часу на переміщення товарів в логістичному ланцюзі;
- зниження рівня транспортних витрат, включаючи витрати на вантажно-розвантажувальні операції;
- зниження відсотка участі ручної праці.

Специфічні особливості використання логістичного інструментарію в економіці розкриває сучасне трактування логістики, засноване на двобічному підході: з одного боку – це сукупність засобів

і методів раціональної організації товароруку в підприємницькій діяльності, з іншого – методологія управління економічними поточковими процесами в складних господарських системах.

У першому аспекті сутність логістики характеризується інтеграцією таких напрямків у підприємницькій діяльності: транспортування і доставка матеріальних ресурсів, їх складування і передпродажна підготовка, зберігання і управління запасами товарно-матеріальних цінностей, фінансове забезпечення та інформаційне обслуговування матеріальних потоків. При цьому, у використанні логістичного інструментарію переслідується мета постачання необхідних товарів в необхідній кількості та асортименті, за узгодженою ціною, в потрібний час і місце за оптимальними маршрутами і з мінімальними витратами, а засобом досягнення розглядається оптимізація (раціональна організація) руху матеріального потоку і супутніх йому інформаційного і фінансового потоків. У іншому аспекті логістика постає як методологія процесу організаційно-аналітичної оптимізації складних економічних систем, до яких відносяться виробничо-комерційні, торгово-закупівельні та інші господарські системи.

Нині нараховується понад 40 різних визначень поняття «логістика». При цьому, не існує єдності думок у трактуванні логістики: від практичного (з позиції бізнесу) викладу її сутності як інтегрального інструмента менеджменту, що використовується для управління матеріальними і сервісними потоками, до нового наукового напрямку, який розглядає наскрізну організаційно-аналітичну оптимізацію економічних потоків.

Отже, логістика як методологія управління процесами в економіці використовується, у першу чергу, для оптимізації функціонування складних господарських систем.

Багатоаспектний, двоєдиний підхід до визначення сутності логістики фіксує рівень використання її інструментарію. У першому випадку рівень обмежується економічними потоками конкретного підприємства. У іншому – сфера застосування логістичного інструментарію охоплює всі процеси господарюючого суб'єкта, у тому числі та його транзакційні відносини (зовнішні та внутрішні транзакції), у зв'язку з чим, значно розширюється склад керованих об'єктів логістики. Крім матеріального, інформаційного і фінансового потоків, до них також відносяться потоки нематеріальних активів, енергетичних і трудових ресурсів, які в тій чи іншій мірі використовуються в бізнесі або мають істотний вплив на його розвиток.

Понятійний апарат логістики ще більш ускладнився з появою логістичної концепції «управління ланцюгами поставок». Враховуючи, що з наукових позицій логістика є методологією процесу наскрізної організаційно-аналітичної оптимізації складних господарських систем, це дає підставу розглядати «управління ланцюгами поставок» як одну з концепцій ресурсозбереження в логістиці.

При цьому, по-перше, логістика одночасно ототожнюється з управлінням процесами руху певних цінностей, а семантичний зв'язок логістики з управлінням у визначеннях може приймати різні форми.

По-друге, найчастіше об'єктом управління логістики є товарно-матеріальні потоки у сфері виробництва та обігу, а також фінансові, інформаційні та інші потоки, які забезпечують і описують зміни просторово-часового положення матеріальних ресурсів.

По-третє, мета логістичного управління полягає в оптимізації потоків за трьома критеріями: максимізації прибутку, рівня і якості обслуговування та мінімізації сукупних витрат. Відповідно до точки зору В.М. Стаханова, різноманіття поглядів на економічну природу логістики можна умовно звести в дві групи: технократичні та інституційні.

Технократичний підхід припускає, що корисний ефект логістики проявляється в поєднанні техніки та технологій при проектуванні, створенні, функціонуванні і розвитку систем фізичного розподілу товарно-матеріальних цінностей. Представники даного підходу «розглядають логістику як різновид операційних або технологічних систем, коли акцентується увагу на логістичних ланцюгах фізичного руху товарно-матеріальних цінностей. При цьому, логістичний потенціал представляється у вигляді корисного ефекту сполучення технологій виробництва, розподілу, обміну та споживання на всьому шляху руху матеріально-речових цінностей від вихідної сировини до готового продукту».

Другий підхід акцентує увагу на поєднанні економічних інтересів учасників систем розподілу. Причому природа резервів поєднання або оптимізації економічних інтересів виходить за межі технології і враховує не тільки техніко-технологічні особливості товарно-матеріального руху. Інституційний підхід передбачає суттєве розширення меж через визначення логістики як об'єкта управління і, відповідно, оптимізацію в рамках інституційного підходу пропонується розглядати економічний потік, який представлений системою взаємопов'язаних товарно-матеріальних, фінансових та інформаційних потоків.

Вважаємо за доцільне навести трактування поняття «логістика» різними дослідниками (табл. 2).

Таблиця 2

*Тлумачення поняття «ЛОГІСТИКА»
вітчизняними та закордонними дослідниками*

Автор	Тлумачення
1	2
Б.А. Анікін [2, С. 92]	Логістика – процес транспортування, навантаження-розвантаження та складування товарів, залишаючи поза увагою її здатність впливати на кінцеву мету діяльності підприємства (стратегію) та спроможність до формування нових конкурентних переваг. У сучасних умовах є одним з основних факторів підвищення конкурентоспроможності підприємства, адже впливає на кінцеві результати його діяльності, забезпечуючи скорочення рівня витрат та зростання прибутку
Д.Дж. Баурсокс і Д.Дж. Клосс [3, С. 133]	Суть логістичного менеджменту полягає «у створенні і налагодженні таких систем управління потоками матеріальних ресурсів, незавершеного виробництва і запасів готової продукції, які служили б опорою для ділової стратегії господарської одиниці»

Продовження табл. 2

1	2
М.А. Гаджинський [6, С. 159]	Логістика – процес управління матеріальними та відповідними їм інформаційними потоками
А.А. Жоміні	Визначав логістику як «практичне мистецтво маневру військами»
М.І. Карп [10, С. 112]	Логістика є «наукою раціонального мислення та практичною діяльністю», що охоплює всі процеси, починаючи зі стадії розробки товару (послуги) та завершуючи процесом його (її) реалізації з мінімальними витратами всіх видів ресурсів, а також «часового проміжку на мікро-, макро-, мезо-, мега-, чи метарівнях при обов'язковому контролі усіх операцій»
М.В. Корінь [12, С. 149]	Логістику розглядає як сферу наукової діяльності, яка спрямована на створення системи виробничо-комерційних взаємовідносин на мікро-, мезо-, макrorівнях на принципах інтеграції та оптимізації матеріальних, інформаційних, сервісних, інноваційних, кадрових і інвестиційних потоків у коротко- та довгостроковому періодах з метою забезпечення максимізації прибутку, збільшення частки ринку та досягнення довгострокових конкурентних переваг
Є.В. Крикавський [13, С. 302]	Логістика являє собою процес управління достатнім та ефективним (з точк зору витрат та часу перебігу) потоком запасів сировини, матеріалів, незавершеного виробництва, готової продукції, послуг, фінансів та інформації, що супроводжує

	цей потік від місця виникнення до місця його споживання (включаючи приймання, відправлення, внутрішнє і зовнішнє переміщення) з метою повного задоволення потреб споживачів
М.А. Окландер [15]	Розглядає логістику з позиції інтеграції постачання, фізичного розподілу та підтримки виробництва. Він виділяє чотири базові принципи при побудові логістичної системи підприємства (узгодженість дій, націлення на інтегральну ефективність, функціональність взаємодії, досягнення синергічного ефекту) та зазначає, що досягнути балансу між всіма компонентами системи можливо лише при їх координації на основі системного підходу
Ю.В. Семененко [17, С. 9]	Вказує на визначальну роль логістики в управлінні ефективністю використання основних засобів, визначає логістичну систему ключовим об'єктом, застосування якого дозволяє оптимізувати обсяг і рівень ефективності використання основних засобів
<i>Продовження табл. 2</i>	
1	2
В.І. Сергєєв [18, С. 132]	Логістика це «...інтегральний інструмент менеджменту, який сприяє досягненню стратегічних, тактичних або оперативних цілей організації бізнесу». Розглядає логістичний менеджмент у двох значеннях. У першому значенні логістичний менеджмент визначається синергією основних управлінських функцій (організації, планування, регулювання, координації, контролю, обліку та аналізу) при досягненні цілей мікрологістичної системи, а у другому – як визначена ієрархія управлінського персоналу
Л.В. Сочинська	Логістика – це наука, об'єктом вивчення якої є матеріальні та нематеріальні потоки, а також процеси переміщення в них. Ці потоки на своєму шляху від первинного джерела сировини до кінцевого споживача проходять різні виробничі, транспортні, складські ланки. Окремі ланки при цьому є так званими закритими системами, ізольованими від систем своїх партнерів технічно, технологічно, економічно та методологічно. Управління господарськими процесами в межах закритих систем здійснюється за допомогою загальновідомих методів планування та управління виробничими та економічними системами. Ці самі межі застосовуються за логістичним підходом до управління матеріальними потоками. Зазначимо, що побудова механізму обов'язково повинна передбачати аналіз зовнішнього та внутрішнього середовищ підприємства
В.М. Стаханова [19, С. 57]	Розглядає логістику як один із ринкових інститутів, що тісно пов'язаних з інфраструктурним комплексом економіки: «Як ринковий інститут, логістика ідентична маркетингу, менеджменту фінансів та іншим інститутам ринкової економіки»
Д. Уотерс [20, С. 201]	У своїй праці «Логістика. Управління ланцюгом постачань» розглядає її з позиції процесу та констатує, що до видів діяльності логістики належать не лише постачання чи закупівля, транспортні потоки чи вантажні перевезення, приймання, складування,

	контроль запасів, комплектація замовлень, вантажопереробка матеріалів, зовнішні перевезення, управління фізичним розподілом, переробка, повернення продукції, ліквідація відходів, вибір місця знаходження та комунікації, але й до сфер її впливу іноді належать операції з планування обсягів продажу, обслуговуванням клієнтів та партнерів, складання виробничих графіків. При цьому, він зазначає, що для прискорення процесу протікання матеріального потоку недостатньо лише визначити межі впливу кожного виду діяльності, але й необхідно забезпечити їх спільне протікання
--	--

Закінчення табл. 2

1	2
М.Б. Шевчук [21, С. 220]	Логістика є системою управління матеріальними та інформаційними потоками, яка дозволяє компанії мінімізувати витрати. Об'єктом застосування логістичного підходу може бути будь-яка діяльність, де сукупність процесів або подій, а також їх проміжних результатів має альтернативну послідовність у просторі і в часі

*Сформовано на основі використаної літератури

Виходячи з наведених у таблиці трактувань, ми прийшли до висновку, що у сфері економіки логістика може розглядатися двояко: з одного боку – як сукупність засобів і методів раціональної організації товароруку в підприємницькій діяльності, з іншого – як методологія управління економічними поточковими процесами в складних господарських системах.

У першому аспекті сутність логістики характеризується інтеграцією таких напрямків у підприємницькій діяльності, як транспортування і доставка матеріальних ресурсів, їх складування та передпродажна підготовка, зберігання і управління запасами товарно-матеріальних цінностей, фінансове забезпечення та інформаційне обслуговування матеріальних потоків. При цьому, у використанні логістичного інструментарію переслідується мета постачання необхідних товарів у необхідній кількості та асортименті, за узгодженою ціною, в потрібний час і місце за оптимальними маршрутами і з мінімальними витратами, а засобом досягнення розглядається оптимізація (раціональна організація) руху матеріального потоку і супутніх йому інформаційного та фінансового потоків.

У іншому аспекті логістика постає як методологія процесу організаційно-аналітичної оптимізації складних економічних систем, до яких належать виробничо-комерційні, торгово-закупівельні та інші господарські системи. Отже, логістика як методологія управління

процесами в економіці використовується, перш за все, для оптимізації функціонування складних господарських систем.

Логістика в економіці займається розробкою методів планування та управління матеріальними й інформаційними потоками в межах підприємства, галузі, а також між галузями економіки з метою одержання найбільшого економічного ефекту. Впровадження логістики в економіку зумовлене об'єктивними причинами, що вимагають від господарюючих суб'єктів сьогодні ефективної взаємодії на стику сфер виробництва та обігу. Ефективність і доцільність використання логістики зростає в міру ускладнення інформаційних і зростання числа оптимізаційних завдань логістики, що спостерігаються при інтеграції ринкових структур у корпоративні й асоційовані об'єднання, а також при тіснішій їх взаємодії, виходячи із взаємної вигоди.

Дослідження сутності поняття логістики дало можливість сформулювати узагальнене визначення логістики як галузі наукового знання, яка спрямована на об'єднання всіх внутрішніх процесів системи виробничо-комерційних взаємовідносин на принципах інтеграції та оптимізації всіх ресурсів підприємства в коротко- та довгостроковому періодах з метою максимізації прибутку, завоювання більшої частини ринку та підвищення конкурентоспроможності.

Таким чином, логістика має служити стратегічною платформою підтримки бізнесу підприємства за рахунок правильного вибору логістичних концепцій, стратегій, систем і технологій, правильної організації логістичної діяльності (логістичних процесів) у ланцюгу поставок, вирішення проблем міжфункціональної і міжорганізаційної координації та інтеграції.

Висновки. У ході дослідження встановлено, що поняття «логістика» вперше було вжито у військовій справі. У сучасних умовах логістику застосовують у різних сферах життя, але найбільшого значення вона досягла у сфері економіки.

Узагальнюючи підходи до трактування поняття «логістика», найбільш зручним для вітчизняної практики можна вважати таке її тлумачення: «Логістика – це наука про планування, контроль і управління транспортуванням, складуванням та іншими матеріальними та нематеріальними операціями, які проводяться в процесі доведення сировини, матеріалів і покупних виробів до виробничого підрозділу підприємства; управління матеріальними потоками при внутрішньо-заводській переробці сировини, матеріалів і напівфабрикатів, а також доведення готової продукції до споживача

відповідно до інтересів і вимог останнього, включаючи передачу, зберігання і обробку відповідної інформації».

Дане трактування найбільш чітко відображає процес постачання або ж реалізації, що, на нашу думку, є ключовим елементом логістики як науки, що формувалась для цілей забезпечення та постачання війська продовольством.

Список використаної літератури:

1. *Андрухова О.О.* Логістичний підхід до управління підприємством як логістичною системою / *О.О. Андрухова* // Економіка : наук.-інформ. вісник. – 2011. – № 3. – С. 207–211.
2. Логістика / за ред. *Б.А. Аникина*. – М. : ИНФРА-М, 1999. – 327 с.
3. *Бауэрсокс Доналд Дж.* Логистика: интегрированная цепь поставок / *Д.Дж. Бауэрсокс, Д.Дж. Клосс* ; пер. *Н.Н. Барышникова, Б.С. Пинскер*. – 2-е изд. – М. : Олимп-Бизнес, 2008. – 640 с.
4. *Бутов А.* Формування ефективної системи управління логістикою на підприємствах / *А.Бутов* // Галицький економічний вісник. – 2012. – № 3 (36). – С. 161–166.
5. *Верхоглядова Н.І.* Знячення та сутність терміна «логістика» / *Н.І. Верхоглядова, Т.Є. Іваницька* // Держава та регіони / Економіка та підприємництво. – 2011. – № 2. – С. 29–34.
6. *Гаджинский А.М.* Логистика : учебник / *А.М. Гаджинский*. – 2-е изд. – М. : Информ.-внедренческий центр «Маркетинг», 1999. – 228 с.
7. *Галенін Р.В.* Ефективність логістичних процесів на підприємстві / *Р.В. Галенін, С.А. Лопя* // Вісник Сумського нац. аграрного ун-ту : наук. журнал / Сер. «Економіка і менеджмент». – Суми, 2011. – Вип. 6/2(49). – С. 90–96.
8. *Денисенко А.М.* Логістичне управління як інструмент підвищення ефективності діяльності підприємств / *А.М. Денисенко*. – Донецьк : ДонНУЕТ, 2011. – С. 88–93.
9. *Забуранна Л.В.* Логістичне управління підприємством: сутність та передумови розвитку / *Л.В. Забуранна* // Сталій розвиток економіки. – 2010. – С. 120–123.
10. *Карп І.* Функціонування логістичного управління на підприємстві / *І.Карп* ; за ред. *М.В. Лазаровича* // Українська

- наука: сучасне, минуле, майбутнє : щорічник. – Т. : ТНЕУ, 2010. – Вип. 16. – С. 110–115.
11. *Комарицький І.М.* Теоретичне обґрунтування організації системи логістики на підприємствах / *І.М. Комарицький, Н.С. Питуляк* // Маркетингові дослідження на ринку товарів та послуг : зб. тез допов. I Всеукр. наук.-практ. конф. від 10 груд. 2006 р. – Львів, 2006. – С. 24–26.
 12. *Корінь М.А.* Логістика та її роль в забезпеченні ефективної діяльності підприємств / *М.А. Корінь* // Вісник економіки, транспорту і промисловості. – 2011. – № 35. – С. 148–151.
 13. *Крикавський Є.В.* Логістика. Основи теорії : підручник / *Є.В. Крикавський*. – Л. : НУ «Львівська політехніка», Інтелект-Захід, 2004. – 416 с.
 14. *Ланкова Ю.В.* Застосування логістики як фактора підвищення конкурентоспроможності промислового підприємства / *Ю.В. Ланкова* // Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності : зб. наук. пр. / ПДТУ. – Маріуполь, 2011. – Т. 3. – С. 325–328.
 15. *Окландер М.А.* Логістична система підприємства : монографія / *М.А. Окландер*. – Одеса : Астропринт, 2004.
 16. *Паска М.І.* Теоретико-методологічні підходи до визначення категорії «логістика» / *М.І. Паска* // Сталий розвиток економіки : Всеукр. наук.-вироб. журнал «Сталий розвиток економіки». – 2012. – № 4(14). – С. 279–283.
 17. *Семененко Ю.В.* Логістичне управління оборотними засобами : автореф. дис. ... канд. екон. наук : спец. 08.06.01 / *Ю.В. Семененко*. — Ужгород, 2005. — 21 с.
 18. Корпоративная логистика. 300 ответов на вопросы профессионалов / под общ. ред. проф. *В.И. Сергеева*. – М. : ИНФРА-М, 2004. – 976 с.
 19. *Стаханов В.Н.* Торговая логистика : учебн. пособие / *В.Н. Стаханов, Р.В. Шеховцов*. – 2-е изд., перераб. – М. : ПРИОР, 2000. – 112 с.
 20. *Уотерс Д.* Логистика. Управление цепью поставок : пер. с англ. / *Д. Уотерс*. – М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2003. – 503 с.
 21. *Шевчук М.Б.* Логістика як система управління матеріальними та інформаційними потоками на торговельному підприємстві / *М.Б. Шевчук* // Інноваційна економіка. – К. : КНТЕУ, 2012. – № 4(30). – С. 219–222.

БРОХУН Наталія Степанівна – кандидат економічних наук, доцент кафедри обліку і аудиту Закарпатського державного університету.

Наукові інтереси:

– логістика в системі управління підприємством.

БОНЬ Мар'яна Михайлівна – магістрант кафедри обліку і аудиту Закарпатського державного університету.

Наукові інтереси:

– логістичне управління;

– система управління підприємством.

Стаття надійшла до редакції 29.10.2013